

www.e-rara.ch

**Plotini Platoniorum facile coryphæi Operum Philosophicorum Omnium Libri
LIV. In Sex Enneades Distributi**

**Plotinus
Poliziano, Angelo
Dazzi, Andrea
Porphyrius**

Basileæ, MDXXC. [1580]

Universitätsbibliothek Bern

Shelf Mark: MUE Gross O 44

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-74031>

Plotini ennead. quartae, liber VIII. De animae descensu in corpora.

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ΠΛΟΤΙΝΟΥ

ΕΝΝΕΑΔΟΣ Δ.

ΛΟΓΟΣ Η.

ΠΛΟΤΙΝΙ

ΕΝΝΕΑΔ. QVARTAE,

LIBER VIII.

ΠΕΡΙ τῆς εἰς τὰ σώματα καθόδε τῆς ψυχῆς.

De animæ descensu in corpora.

Animæ nostræ intellectuales in corpus descendunt per naturam viuificam intelligentiæ suæ subiunctam & corpus naturaliter adsciscentem sicut flamma sulphur: similiter & celestium intellectuales animæ corporibus suis per eiusmodi medium copulantur.

Cap. I.

OLVIT Deus ad sui intellectus exemplar in qualibet mundi sphaera & in cælo & infra cælum animalia quædam intellectualia fore: ac ne intellectus quasi per violentiam forent ad corpora protrahendi per naturam animale, id est vegetalem eis adnatam quasi plantam, corporibus libenter adsciscendis conciliauisse videtur.

ÆPΕ quidem ex- A
rectus è corpore ad me ip-
sum, & extra cætera posi-
tus, intraque me receptus
pulchritudinē intueor ad-
mirandā: ideoq; tunc con-
fido quammaximè fortis
me esse præstatoris: quip-
pe cum vitam tunc optimam agam, & in idem
cum diuinitate conspirem, in qua etiam situs
ad illam peruenio actionē, per quam meipsum B
super omne aliud intelligibile iam cōstituam.
Verūm post hanc in diuinitate quietem in ra-
tificationem ex mēte delapsus, ambigo equi-
dem, quonam pacto in præsentia quoq; descen-
dā, & quomodo mihi quandoq; anima corpori
seipsam insinuauerit, quippe cum talis sit, qua-
lis apparuit per seipsam, quāuis in corpore vi-
uat. Heraclitus igitur nobis id præcipit dilige-
ter inquirere, atq; ipse necessarias quasdam vi-
cissitudines à contrarijs in contraria ponit, &
iter ab alto tractat ad infima: in qua quidem C
cōmutatione nonnulla requies videatur, quasi
intolerabilis defatigationis sit in eisdē perpe-
tuò laborare, atq; seruire: sed in his pertractan-
dis quasi fingens per similitudines quasdā per-
uagari videtur negligens suam nobis sententiā
aperire, adeò vt apud eū forsan iterum sit quæ-
rendum, quemadmodum & ipse perquirēs in-
uenerit. Empodocles præterea cū dixerit legem
extare constituentē, animas quæ peccauerūt ad
hæc nostra corruiere, atq; ipse sic à deo pfugus
furiosæ discordiæ crediturus atque seruiturus,
tantū (vt arbitror) pertractauit, quantū Pytha-
goras sectatoresq; illius tū de hoc, tum de ple-
risq; alijs per inuolucra quædā significauerūt.

ΟΛΛΑΪΣ ἐγειρόμε-
νος εἰς ἐμαυτὸν ἐκ τοῦ
σώματος, καὶ γινόμενος
τῷ μὲν ἄλλων ἐξω, ἐμαυ-
τῷ δὲ εἰσω, θαυμαστὸν
ἤλκον ὁρῶν κάλλος, καὶ
τῆς κρείττονος μοίρας πι-
σεύσας τότε μάλιστα εἶναι ζωὴν τε δριγύ-
την ἐνεργήσας, καὶ τῷ θεῷ εἰς ταῦτ' ἐνεργή-
μενος, καὶ ἐν αὐτῷ ἰδρυθεὶς εἰς ἐνεργείαν * ἐλ- * ἰδὼν
τὸν ἐκείνῳ, ὑπὲρ πάντ' ἄλλο νοητὸν ἐμαυ-
τὸν ἰδρύσας, μετὰ ταύτῃ τῷ εἰς τὸ θεῷ
ἔσσω, εἰς λογισμὸν ἐκ νῦν καταβάς, διπορῶ
πῶς ποτε καὶ νῦν καταβαίνω, καὶ ὅπως πο-
τέ μοι ἔνδον ἡ ψυχὴ γεγῆται τῷ σώματι,
τῷ τοῦ σώματος εἶναι ἐφ' αὐτῷ καὶ ἐαυτῷ, καὶ περ
ἔστι ἐν σώματι. ὁ μὲν γὰρ ἡράκλειτος ὅς ἡμῖν
παρακελεύεται ζητεῖν τοῦτο, ἀμοιβὰς τε
ἀναγκαίως πηρέμενος ἐκ τῶν ἐναντίων, ὁ δὲ
τὴν αὐτὴν καὶ κατὰ εἰπῶν, καὶ μεταβάλλον ἀνα-
παύεται, καὶ κάματος ἐστὶ πῶς αὐτοῖς μοχ-
θεῖν, καὶ ἀρχεῖται ἐκάζειν ἑδωκεν, ἀμελη-
σας οὐκ ἡμῖν ποιῆσαι τὸ λόγον. ὡς δ' ἐόντος
παρ' αὐτῷ ζητεῖν, ὡς περ καὶ αὐτὸς ζητήσας εὖ-
ρεν. ἐμπέδοκλῆς τὸ εἰπὼν ἀμαρτανέσαις νό-
μον εἶναι ταῖς ψυχαῖς πεσεῖν ἐν ταῖς, καὶ
αὐτὸς φυγὰς θεοῦ γινόμενος ἤκειν πίσυρος
μαινομένων εἶκει, τοῦτον παρ' ἐγὼ μὲν, ὅσοι
καὶ πῶς γόρας οἶμαι καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνων λυῖται
τοντε, περὶ τὸ τοῦτον, περὶ τὸ πολλῶν ἄλλων.
τῷ

τῷ δὲ περιῶν, καὶ διὰ ποιήσιν ἡ σαφὲς εἶναι. λέιπεται δὲ ἡμῖν ὁ θεὸς πλάτων, ὃς πολλά τε καὶ καλὰ περὶ ψυχῆς εἶπε. περὶ τε ἀφίξεως αὐτῆς πλάτῃ ἐρηκεν ἐν τοῖς αὐτῶν λόγοις, ὥς ἐλπίδα ἡμῖν εἶναι λαβεῖν παρ' αὐτῶν σαφές τι, τι ἐν λέγει ὁ φιλόσοφος ἑστὸς, καὶ ταῦτον λέγων πανταχῇ φανέται, ἵνα αὐτὸς ἐκ ῥαδίας τὴν τῶν ἀνδρῶν βέλημα εἶδεν, ἀλλὰ τὸ αἰδοῦν τὸν παῖν πανταχῇ ἀπμάσας, καὶ τὴν πρὸς τὸ σῶμα κρινώσαν τῇ ψυχῆς μεμψάμενος, ἐν δεσμῷ τε εἶναι, καὶ περὶ φθαι ἐν αὐτῷ τὴν ψυχὴν λέγει, καὶ τὸν ἐν δόπορρήρις λεγόμενον λόγον μέγα εἶναι, ὃς ἐν φρεσὶ τὴν ψυχὴν φησὶν εἶναι. καὶ τὸ ἀπῆλαιον αὐτῷ, ὡς περὶ ἐμπειροκλαί τὸ αἴτρεον. τόδε τὸ παῖν δοκῶ μοι λέγεσθαι ὅτι γε λύσιν τῶν δεσμῶν καὶ ἀνδρον ἐκ τῶν ἀπῆλαις τῇ ψυχῇ φησὶν εἶναι, τὴν πρὸς τὸ νοητὸν πορείαν. ἐν δὲ φαίδρῳ περὶ δόπορρήρις, αἰτίαν τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεως, καὶ περίοδοι αὐτῶν ἀνελθῶσαν, πάλιν φέρει τῇδε, καὶ κρίσεις δὲ καταπέμψασιν ἄλλας ἐνταῦθα, καὶ κλήροι, καὶ τίχαι, καὶ ἀνάγκαι, καὶ ἐν ταῖς ἀπασιν μεμψάμενος τὴν τῆς ψυχῆς ἀφίξιν πρὸς σῶμα, ἐν πμαίῳ περὶ τῶν δὲ πρὸς τὸν λέγων, τὸν τε κόσμον ἐπανέει, καὶ θεὸν λέγει εἶναι εὐδαίμονα, τὴν τὴν ψυχὴν πρὸς ἀραθῆ τῇ δειμυργῶ πρὸς τὸ ἐννοῶν, τόδε τὸ παῖν εἶναι δεδούχ, ἐπεὶ δὲ ἐννοῶν μὲν αὐτὸ εἶδει εἶναι, αὐτὸ δὲ ψυχῆς ἐχ' οἶόν τε εἶναι τῶν ἡμετέων, ἥ τε ἐν ψυχῇ ἡ τῶν παντὸς, τῶν τε χάρων εἰς αὐτὸ πρὸς τὸ θεὸν ἐπέμψθη. ἥ τε ἐκάσθ' ἡμῶν, πρὸς τὸ τέλεον αὐτὸ εἶναι. ἐπεὶ δὲ εἶδει ὅσον ἐν νοητῷ κόσμῳ, τὰ αὐτὰ ταῦτα γῆν ζῶων, καὶ ἐν τῷ αἰδοῦν τῷ παρὰ χεῖν.

- A Sed hic quoque propter poesim euasit obscurior. Reliquus verò nobis est Plato diuinus, qui & alia multa præclaraq; de anima tradidit, & de aduentu eius ad nostra in libris suis multa disseruit: ita ut sperare possimus nos ab eo manifiesti aliquid accepturos. Quid ergo hic philosophus ait? Profectò non idem ubique videtur dicere, ut facile aliquis sensum eius percipere valeat. Principio sensibile totū ubiq; continet, & commercium animæ cum corpore damnat, afferens eam hic includi vinculis, & in corpore esse sepultam: item arcanum illud oraculum veneratur, quo traditur animam hic in custodia quadā & carcere sitam esse. Rursus spelunca apud Platonē, sicut & antrum apud Empodoclem, vniuersum hoc (ut arbitror) nobis significat. Vbi etiam solutionem ex vinculis & ascensum ē spelunca in anima esse inquit ipsam ad intelligibile progressionē. In Phædro quin etiam alarum siue pennarum casum, siue iacturam causam esse descensionis ad hæc arbitratur: vbi & circuitus quidā animam illuc profectā, iterum ad hæc nostrā retorquent: alias itē animas iudicia huc diuina demittunt, & sortes, & Fortunæ atq; Necessitates: deniq; in his omnibus aduentum animæ ad corpus criminari videtur. Verum in Timæo de hoc vniuerso disputans, & mundum laudat, & deum appellat beatum: animamq; ab opifice bono huic ideo traditam esse, ut mundus posset intellectualis euadere: quando intellectualem quidem hunc oportebat esse, sed absq; anima mundanū corpus intellectum assequi non valebat. Igitur & ipsa totius anima hanc ob causam à Deo infusa est vniuerso, & vniuscuiusq; nostrū anima similiter ad ipsam deniq; totius mundi perfectionem. Oportebat enim quot sunt in mundo intelligibili, totidem similiaq; animalium genera in mundo sensibili contineri.
- D

Coniunctio animæ cum corpore, & si est secundum quandam animæ naturam, atq; etiam ad vniuersi perfectionem, tamen duplici ratione animis nostris obest, quia & intelligentiam quodammodo impedit, & animum perturbat. Coniunctio enim animæ cum corpore, si est secundum quandam animæ naturam, atq; etiam ad vniuersi perfectionem, tamen duplici ratione animis nostris obest, quia & intelligentiam quodammodo impedit, & animum perturbat. Coniunctio enim animæ cum corpore, si est secundum quandam animæ naturam, atq; etiam ad vniuersi perfectionem, tamen duplici ratione animis nostris obest, quia & intelligentiam quodammodo impedit, & animum perturbat.

Cap. II.

Quoniam per naturam genitalem coniunctio cum corpore naturalis est animæ, ideo cælestes animæ, quæ hac sola potentia vtuntur ad corpus in habitu naturali feliciq; consistunt. Cum enim earum corpora nec dissoluenda, nec externis passionibus subdita, nec vilius egena sint, facile per solam animæ suæ vim genitalem reguntur, atque mouentur. Nec earum contemplationem tranquillitatemq; impediunt: animis verò nostris contraria ratione accidit, & contrarium: datur tamen reditus ad superna, si quidem quandoq; sit ad superna conuersio. Ad inferiora verò labi Porphyrius ait, quando animus quasi ager iam deprauatur, ut qui multis annis produxerit triticum, reddat deniq; pro tritico lolium, id est solitis notiones intellectuales edere, iam ferat imaginales. Tunc ē radicibus animæ pullulat, inquit vegetalis actus quasi germen: per quod in corpus iam porrectum anima corpori se conglutinat. Porphyrius hic animarum lapsum casui demonum ab Hebræis introducto facit similem, vitio videlicet intelligentiæ vel voluntatis effectum, vnde sequuta sit concupiscentia demens. Quod etiam de demonibus disputans Dionysius ait: qui ibi videtur demones animalia ponere, sicut & Basilus plurimiq; Græci theologi putauerunt: tum verò si verum sit illud Damasceni, vltimos tantum angelos cecidisse, atq; euaserint animalia, valde similis erit Platonici animarum lapsus demonibus, apud Hebræos Christianosq; cadetibus. Proinde vbi apud Plotinum atq; Proculum legis, particulares animas agere particulares vicissitudines, tum ad superiora, tum ad inferiora, ne intelligas animā tuam infinita corpora mutaturam: finite namq; sunt & paucae vniuersi animæ mutationes in anno mundi magno, atq; in anno sequenti, ut aiunt, eadem penitus retexuntur. Præterea nec oportet omnem animam omnes induere species, nec quamlibet animam pariter ascendere vel descendere. Sunt enim (ut Platonice loquar) inter animas hominum differentiæ quædam quodammodo speciales, sicut in stellis, quæ videntur aspectu consimiles: differuntq; inter se animæ nostræ, non sicut pyrum à pomo persico, sed sicut à pyro pyrum. Sunt ergo determinati singulis pro natura progressus. Excellentiores igitur animæ ascendant quidem altius, minusue descendant: deteriores verò via

R

cissim. Humanas dico animas, & ad corpora tantum humana descendere, sic enim opinionem Platoniam modera-
ramur, quæ erit in super moderatior, si ab Hebræis accipiat, existimantibus ter solum animam in hominem deue-
nire, postremo semper fore vel miseram, vel beatam.

DVM igitur apud Platonem de anima no-
stra perquirimus, necessario contingit nobis si-
mul omnino de anima perscrutari, quæ nã ra-
tione sic natura instituta sit, ut esset cū corpore
commertium habitura. Item de natura mundi,
qualem potissimum hunc asserere debeamus,
in quo anima posita est res dispensatura corpo-
reas, siue sponte seu coacta, siue alia quadã con-
ditione. Quærendum etiam de harum rerum
effectore recte ne, an aliter, & vtrum præstātius
agat, an sicut animæ nostræ, quas forsan oportet
penetrare per illa, si modo superare cōtinereq;
debeant: quippe cū vnumquodq; corpus dissi-
petur, locumq; repetat propriū, sed in ipso toto
omnia propria in sede naturaliter collocentur.
Præterea corpora nostra plurimā sollicitamq;
prouidentiam exigunt, quibus multa alienaq;
incidunt: quibus semper opus est multis: qui-
bus in summa difficultate & discrimine positis
omni opus est patrocínio. Corpus verò mundi
cum sit perfectum, plenum sibi sufficiens, nihil
vnquã patiens præter naturã, quasi iussu quo-
dam breui & facili regitur: atq; ut anima natu-
raliter instituta est velle, ita se semp habet, neq;
cupiditatibus incitatur, neque perturbationi-
bus vllis afficitur: nihil enim discedit, nihil rur-
sus accedit. Quamobrem animã quoq; nostrã
inquit Plato, si quando cum illa perfecta viuat,
ipsam quoq; fore perfectã, seq; ipsam per subli-
mia collaturam, totumq; mundū gubernatu-
ram. Quando enim inde nõ absit, neq; se prorsus
immergat corporibus, neq; sit alicuius, tūc
eam quoq; velut animæ mundanæ collegã, vni-
uersum æqua facilitate rectoram: quasi non sit
animæ malū quomodocunq; præbere corpori
essendi, & bene essendi potentiã. Nõ enim pro-
uidentia omnis in deterioribus dispensandis in-
hibet interim prouidentē in optimo statu per-
seuerare. Duplex sanè in vniuerso prouidentia
est, cōmunis & propria: & cōmunis quidē ius-
su quodam à sollicitudine libero, regioq; impe-
rio cuncta cōponit: propria verò singulatim iã
opera quadã, ut ita dixerim, manuarum opificiū
atrectando, opificem ipsum opificij cōditione
implet, atq; cōtaminat. Cū verò anima diui-
na, eo quo dixi modo, totū cœlū semper guber-
nare dicatur, supereminens quidē quod deter-
ius est, vim autē vltimã huic intus infundens,
nõ poterit quispiam causari Deū, quasi totius
animã in ipso deteriori posuerit. Iã verò & hæc
ipsa anima naturali munere priuatur nunquã,
ab æuo id ipsum possidens, semperq; similiter
habitura. Quod quidem huic præter naturam
ipsius esse nõ potest: quippe cum huic assidue
semper adsit, neq; inceperit vnquã. Stellarum
quoq; animas eodē modo ad corpus habere se
dicit, quo & totius animã: nam & harū corpo-
ra animæ discursionibus admouet: vbi certē
stellis etiam decentem seruat felicitatem. Cum
enim duo quædam sint, propter quæ potissi-
mum commertium animæ ad corpora culpa-
ri

Α ὍΣΤΕ ἡμῖν συμβαίνει, πῶς τῆς ἡμετέ-
ρας ψυχῆς, παρ' αὐτῶν μαθεῖν ζητήουσιν, ἐξ
ἀνάγκης ἐφ' ἀπείρα, καὶ πῶς ψυχῆς ὁλως
ζητῆσαι, πῶς ποτε κινωμένον σῶμα πῶς πέφυ-
κε, καὶ περὶ κόσμου φύσεως, οἷον πῶς αὐ-
τὸν πθεῖται. εἰ ὡς ψυχὴ ἐνδιατῶται ἐκῶσα,
εἴτε ἀναγκαζομένη, εἴτε τις ἄλλος τρόπος, καὶ
περὶ ποιητῶν δέ, εἴτε ὁρθῶς, εἴτε ὡς ἡμέτεροι
ψυχὰς ἔσονται ὡς ἐδεῖ σῶματα διοικέ-
σας χεῖρα, δι' αὐτῶν εἶσω πολὺ διῶμαι, εἴπερ
ἐμελλον κρατῆσθαι, σκεδασθέντος μὲν αὐτῶν
ἐξ, καὶ πρὸς τὸν οἰκῶν τὸν περὶ φερομένων. ἐν δὲ
τῷ παντὶ πάντα ἐν οἰκῶν καὶ φύσιν κεῖται.
πολλῆς δὲ καὶ ὀχλῶδους πρὸς νοίας δεομένων,
ἅτε πολλῶν τῶν ἀλλοτρίων αὐτῆς προσπι-
πτόντων, αἵ τε ἐνδεῖα συνεχομένων, καὶ πᾶ-
σης βοηθείας ὡς ἐν πολλῇ δυσχερείᾳ δεομέ-
νων. τὸ δὲ τέλειον τε ὃν ἰκανὸν καὶ αὐτάρκες, καὶ
ἐδὲν ἔχον αὐτῶν πρὸς φύσιν, βραχέος οἷον
κελεύσματος δεῖται, καὶ ὡς πέφυκεν: ψυχὴ
ἐξέλκει, ταύτη καὶ αἰεὶ ἔχει. ἔτε ἰσχυρίας ἔχει-
σα, ἔτε πᾶσιν. ἐδὲν γὰρ ἅπειςιν, ἐδὲ πρὸς
σεῖσι. διὸ φησὶ καὶ τὴν ἡμετέραν εἰ μετ' ἐκεί-
νης ἡβύοιο πέλας, τελεσθῆσθαι καὶ αὐτῇ, με-
τῶρο πορεῖν, καὶ πάντα τὰ κόσμον διοικῶν, ὅτε
μὴ ἀφίσταται εἰς τὸ μὴ ἐν τῷ εἶναι, τῶν σωμά-
των, μηδὲ πινὸς εἶναι, τότε καὶ αὐτῇ ὡς περὶ τὴν
τῶν πάντων συνδιοικήσειν ραδίως τὸ πᾶν. ὡς
κακὸν ὃν ψυχὴ ὅπως σῶμα παρῆ-
χειν, τὴν τῶν εὐδιώκων, καὶ τῶν εἶναι. ὅτι μὴ
πᾶσι πρὸς νοίας τῶν χείρων, ἀφαιρῇ τὸ ἐν
τῷ δέξασθαι τὸ πρὸς νοῖν μένειν. διττὴ γὰρ ἰσχυρία
λαίαν παντὸς, ἔμεν κατὰ φύσιν κελεύσθαι καὶ μέν-
τος ἀπεργάζεσθαι ἰσχυρία βασιλική. τὸ κα-
τέκασται ἡδὴ αὐτῶν γὰρ πῶς ποιήσει, συναφῇ
τῇ πρὸς τὸ πρᾶττον, τὸ πρᾶττον ἔπειτα
τομὴν τῆς φύσεως ἀναμειβόμενα. τῆς ἡμέρας
ψυχῆς τῶν τὸν τρόπον τὸν ἐρανὸν ἅπαντα
διοικῶν αἰεὶ λεγομένης, ὑπερεχέσης μὲν τῷ
κρείττονι, διώκων δὲ τὴν ἐχάτῃ εἰς τὸ εἶσω
πεμπέσης, αἰτίαν μὲν ὁ θεὸς, ἐκ αὐτῆς ἐπὶ λέγοιτο
ἔχειν, τὴν τῶν ψυχῶν τῶν πάντων, ἐν χεί-
ρωνι πεποιημένη. ἢ τε ψυχὴ, ὅση ἀπεσέρη-
ται τῶν κατὰ φύσιν, ἐξ αἰδῆς τῶν ἔχοντων, καὶ ἐξ-
σα αἰεὶ, ὃ μὴ οἷον τε πρὸς φύσιν αὐτῇ εἶναι.
ὅπερ διλυκῶς αὐτῇ αἰεὶ ὑπάρχει, ἔπειτα δὲ
ἔσμενον. τὰς τε τῶν ἀσέρων ψυχὰς τὰ αὐτῶν
τρόπον πρὸς τὸ σῶμα ἔχειν λέγων, ὡς περὶ τὸ
πᾶν ἐν τῇ γὰρ καὶ τῶν τῶν σῶματα, εἰς τὰς
τῆς ψυχῆς περὶ φεράς. διποσάσοι αὐτῇ, καὶ τὰ περὶ
τέττας πρὸς πᾶσαν εὐδαιμονίαν. δύο γὰρ ὄντων,
δι' αὐτῶν διαχραίνεται ἡ ψυχῆς πρὸς σῶματα

κρινώνας: ὅτι τὸ ἐμπόδιον πρὸς τὰς νοήσεις γί-
γνεται, καὶ ὅτι ἡδονῶν καὶ θλιψιμῶν καὶ λυπῶν
πρίμω πλησιν αὐτῷ. ἔσδετερον τῶν αὐτῶν ἡρώ-
το ψυχῇ, ἥ τις μὴ εἰς τὸ εἶναι ἔδω τῶ σώμα-
τος. μὴ δ' ἐπὶ πόνος ἐστὶ, μὴ δ' ἐκείνη ἐγέρει, ἀλλ'
ἐκείνη αὐτῆς ἐστὶ τὸ ποιῆτον, οἷον μὴ τὴν
θεῖαν, μὴ τὴν ἐλπίαν. ὥστε μὴ ἢ τῷ ψυ-
χῷ θλιψιμῶν πρίμω πλάσσει ἢ φόβον. ἔσδ' ἐν
γὰρ δεινὸν μὴ ποτε περὶ σώματος περισδοκῇ-
σι τοῖς τῶ. ἔτε τις ἀρχολία νεῦσιν ποιῶσι κα-
τω, ἀπάγει τὴν κρείττονος καὶ μακαρίας θέας,
ἀλλ' ἐστὶν αἰετὸς πρὸς ἐκείνοισι, ἀπράγμονι δυ-
νάμει τόδε τὸ πᾶν κερμεῖται.

Quoniam omnis natura præter primam simplicissimam infinita multiplicabilis est, ideo in genere intellectu-
ali multi sunt intellectus: in genere animali multe sunt anime: in ordine animarum multe sunt intellectuales: quas
les sunt cælestes, dæmonice, nostræ.

Cap. III.

Anime nostræ præter intellectum in mundo intelligibili semper agentem, habent rationem, imaginationem,
sensum, vim vegetalem, quas sanè vires officij proprijs quandoq; oportet uti. His autem utuntur in corpore: itaq;
consentaneum est eas in corpora quandoq; descendere.

ΠΕΡΙ δὲ τῆς ἀνθρωπείας ψυχῆς, ἥ ἐν
σώματι πάντα λέγεται κακοπαθεῖν καὶ πα-
λαιπερεῖν, ἐν αἰαῖσι καὶ θλιψιμῶν, καὶ φόβοις
καὶ τοῖς ἄλλοις κακοῖς γιγνομένη, ἥ καὶ δεσμός
τὸ σῶμα καὶ τάφος, καὶ ὁ κόσμος αὐτῇ πᾶν-
λαιον καὶ αὐτρεον, ὡς πᾶν γινώσκον καὶ διὰ φῶ-
νον ἔχει ἐκ τῶν αἰσθῶν, καὶ τῶν αὐτῶν τὸ καθό-
δον, ὡς λέγομεν. ὄντες τοίνυν πάντες νῦν ἐν
τῷ τῇ νοήσεως τόπω, ὅλας τὴν καὶ πάντες, ὅν δὴ
κόσμον νοητὸν πρῆμεθα, ὄντων δὲ καὶ τῶν ἐν
τῷ τῷ πρῶτον νοητῶν νοερῶν δυνάμεων καὶ
νόων τῶν καθεκαστα. καὶ γὰρ εἰς νῦν μόνος, ἀλλ'
εἰς καὶ πολλοί, πολλὰς εἰς καὶ ψυχὰς, καὶ μίαν
εἶναι. καὶ ἐκ τῆς μίαν, τὰς πολλὰς διὰ φέ-
ρας. ὥστε γὰρ ἐκ γῆρας ἐνός εἰδὴ τὰ μὲν ἀμεί-
νω, τὰ δὲ χείρω: καὶ τὰ μὲν νοερῶτερὰ, τὰ δ'
ἡττον ἐνεργεῖα ποιεῖται. καὶ γὰρ ἐκείνη ἐν τῷ νῶ,
τὸ μὲν νῦν, περὶ λέχων δυνάμει τ' ἄλλα, οἷον
ζῶον μέγα. τὰ δ' ἐνεργεῖα ἐκείνη, ἀδυνα-
μει περὶ εἰς θάτερον, οἷον εἰς πόλιν ἐμψυχῶς
ὡς περὶ ἐκτικῇ ἐμψύχων ἄλλων, τελειώτερά
μὲν πόλεως καὶ δυνατωτέρων, καὶ ἐν μὲν ἐκώ-
λυε τῆς αὐτῆς φύσεως εἶναι καὶ τὰς ἄλλας.
ἡ ὡς ἐκ τῶ πάντος πυρός, τὸ μὲν μέγα, τὰ
δὲ πυρρὰ μικρὰ εἶναι. ἐστὶ δὲ ἡ πᾶσι, ἡ τῶ παν-
τός πυρός. μᾶλλον δὲ, ἀφ' ἧς καὶ ἡ τῶ παν-
τός. ψυχῆς δὲ ἔργον τῆς λογικώτερας, νοεῖν
μὲν, καὶ τὸ νοεῖν δὲ μόνον. πὶ γὰρ αὐτὴ καὶ νῦν διὰ φέ-
ροι. περὶ σλαβῶσαι γὰρ τῶ νοεῖν εἶναι, καὶ ἄλλο,
καθὸ τῷ οἰκίαν ἔχον ὑπόστασιν, νῦν οὐκ
ἔμεινεν. ἔχει τὸ ἔργον καὶ αὐτῇ, εἰπερ καὶ πᾶν ὃ
ἐστὶν ἡ, τῶν νοητῶν. βλέπει δὲ πρὸς μὲν τὸ
πρὸ αὐτῆς, νοεῖ: εἰς ἣν αὐτῷ, σώζει αὐτῷ.
ma ad id quod ipsa superius est, intelligit: respiciens autem in seipsam, servat profectò seipsam.

A solet, tum quia intelligentiā impedit, tum quia
voluptatibus, libidinibus, doloribus, obruit
animum, neutrum profectò incommodum ac-
cidit animæ, quæcunq; neq; corporis penetra-
libus se prorsus immerferit, neque sit alicuius,
neq; euaserit corporis, sed vicissim animæ cor-
pus, quod quidem tale sit, ut neq; re vlla indi-
geat, neq; defectum alicubi patiat: quocirca
neq; animam concupiscentijs timoribusq; in-
ficiat. Nihil enim incommodi, nihil discriminis
B tali corpori occurrit animo metuendum: neq;
occupatio prorsus vlla ad inferiora declinans,
à sublimi beataq; contemplatione detorquet:
imò verò eiusmodi anima semper diuini in-
cumbit, facultate interim nequaquam sollici-
ta, nec operosa moderans vniuersum.

A I N præsentia verò sermo nobis est de ani-
ma nostra, quæ fertur in corpore mala omnia
pati, miseramq; vitam ducere, doloribus, cupi-
ditatibus, timoribus, cæterisq; malis oppressa,
cui corpus vinculum est, atq; sepulchrum: cui
mundus est spelunca & antrum. Quæ quidem
sententia de anima vtraq; diuersa sentiens, ve-
ritati non dissonat, cum nō sit in vtraq; eadem
ratio descendēdi: principio cum sit intellectus
omnis in ipso intelligentiæ loco, totusq; & o-
mnis, quem mundum intelligibilem arbitra-
mur: item cum sint ibidem comprehensæ vires
intellectuales intellectusq; singuli: non enim
vnus solus est intellectus, sed vnus & multi, ni-
mirum multas quoq; animas vnāq; oportuit
esse, multasq; ex vna inter se differentes, sicut
ex vno quodam genere species, partim quidem
præstatiores, partim verò deteriores, & partim
magis intellectuales, partim minus actu tales.
Etenim illic in mente hoc quidē est intellectus
C alia omnia potētia comprehendens, velut ani-
mal ingens: alia verò actu sunt vnumquodq;
quæ potentia alterum comprehendit: velut si
qua ciuitas animata foret cōplectens alias ani-
matus, perfectior quidem & potētiior esset ipsa
ciuitatis communis anima, nihil tamen prohi-
beret, alias quoq; animas ciuitatum eiusdē esse
naturæ: vel sicut si ex vniuerso igne, alius qui-
dem magnus sit ignis, alij verò parui. Est enim
ipsa omnis essētia ignis videlicet vniuersi: imò
D verò à qua & omnis ignis essentia est. Opus au-
tem animæ quæ rationalior est, certè est intel-
ligere, neq; tamē intelligere solum, alioqui quo
differat ab intellectu non video, sed præter id
quod intellectualis est, assumens insuper aliud,
secundum quod propriam sortitur naturā non
permanet intellectus. Habet autē opus & ipsa,
siquidem quicquid in entium ordine numera-
tur, propriū opus habet. Iā verò suspiciens ani-
ma ad id quod ipsa superius est, intelligit: respiciens autem in seipsam, seruat profectò seipsam.

R 2

At verò ad id quod inferius est iam vergens exornat ipsum, & gubernat, & regit: fieri sanè nō poterat, vt in mundo intelligibili omnia con- quiesceret: quippe cum aliud deinceps aliudq; effici posset, quod quidem cōtinuè minus euaderet, necessariò tamen exoriretur, quam- diu quod superius est, consistat.

Intellectus diuinus impressit intellectui nostro omniformem vniuersi formam, quæ facile in rationem vacan- tem inde subtrahitur. Quando igitur ratio ad eam penitus se conuertit, secumq; rapit imaginationem, in eodem sta- tu quo & mundi anima permanet.

Cap. IIII.

Id est simili diuinorum contemplatione fruitur, & interim celum habitans ad vniuersalem mundi gubernas- tionem intuitum conuertit similiter & affectum. At quando ratio vnà cum imaginatione, vniuersali mundi for- ma neglecta, particularem quandam diligentius intuetur, & amat ardentius, iamq; & vegetalis ipsa natura ean- dem prorsus affectat, tunc anima facta iam angustior corpus asciscit angustum, passionibusq; subiectum. Hinc igitur curis innumerabilibus sollicitata vexatur.

OPORTET itaq; singulas animas appe- titu vtentes intellectu in ipsa ad auctorem suum conuersione, habentes quinetiam facul- tatem ad sequentia dispensanda, quemadmo- dum lumen desuper quidē Soli suspensum, sed interim se inferioribus sine inuidia porrigens: oportet inquam illas indemnes illasq; serua- ri, quatenus vnà cum anima tota in mundo in- telligibili vitā agunt. In cælo præterea vnà cum tota quasi collegas similiter gubernare, sicut & reges alij vnà cum ipso rege omniū congregati ceu collegæ vnà cum ipso cuncta componunt, nec ipsi quidem ē sedibus regijs descendentes, tunc enim in eodem cum ipso rege sunt statu. Cum verò animæ ab ipso toto ad id deueniunt, vt pars quædam iam suiq; iuris euadant, quasi iam se deat res vna cū alio gerere, singulæ tunc se ad propria reuocāt. Quando itaq; id diutius talis animus agit, fugiens totum, & inde discre- pantia quadam iam seiunctus, nec vltius in- telligibile suspicit, pars aliqua iam euadens, ni- mirum solus relinquitur, & veluti destitutus fit impotens, negocijsq; distrahitur. Nam parti cuidam est addictus, dum segregatus à toto vni- cuidam se mancipat, omne reliquum fugiens: & profectus conuersusq; ad vnicum illud à to- tis omnibusq; concussus, sic itaq; à toto dege- nerat, & proprium quiddam circa illa quæ vni- diq; incidunt distractus curat, contrectans col- lensq; externa: nec solum assisistens corpori. sed intra valde progressus. Hinc igitur sicut dici- tur, animus pennis abiectis siue confractis alligatur in corpore, postquam ab incolumi inno- xioq; habitu melioris prouinciæ gubernandæ longius aberrauit: qualis quidem habitus pe- nes ipsam totius animam ante vigeat. Quod verò ante hoc est, omnino melius continebat animo ad ipsum refugienti. Quamobrem de- iunctus est animus scilicet delapsus ab alto, & inde compedibus alligatus, & agendo sensibus vtens, propterea quod prohibetur ab initio vti mente: fertur quoq; sepultus esse, & conditus in spelunca. At cum ad intelligentiā se conuer- tit, solui ex vinculis iudicatur, altiusq; ascende- re, quando videlicet ex quodam reminiscentiæ munere ad entia cōtemplanda facit exordium, habet tamen nihilominus aliquid interea su- pereminens. Animæ igitur necessariò vtranq; vicissim vitam experiuntur, tum superiorem illam, tum rursus inferiorem alternè ducentes:

εἰς δὲ τὸ μετ' αὐτὴν, ὃ καὶ οὐκ ἐστὶν ἀλλὰ διόικει, καὶ ἄρχει αὐτῆς. ὅπμ δὲ οἷόν τε ἐν τῇ αὐτῇ τῇ πάντῃ ἐν τῷ νοητῷ, διωκαμένου ἐφε- ξῆς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἡμέρῃ: ἐλάττω δὲ μὲν, ἀναγκαίως δὲ εἶναι, εἰπερ καὶ τὸ πρὸ αὐτῆς.

ΤΑ'Σ δὲ καθ' ἑκάστη ψυχᾷ, ὁρᾷ μὲν νοερά χρωμένοις, ἐν τῇ ἐξ ἑῶν ὁρᾷ αὐ- τὸ ἰπποφῶν, διώκων δὲ καὶ εἰς τὸ ἐπὶ τὰς εἰ- χῆσας, οἷα περ Φῶς, ἐξηγοτημένον μὲν κατὰ τὰ αὐτῶν ἡλίκ, τῷ δὲ μετ' αὐτὸν ἐφθονῶν τῆς χορηγίας. ἀπημονας μὲν εἶναι μετὰ τῆς ὅλης μενῆσας ἐν τῷ νοητῷ, ἐν ἑαυτῷ δὲ μετὰ τῆς ὅλης συνδιοικεῖν ἐκείνη. οἷα οἱ βασιλεῖς τῶν πάντων κρατοῦντι συνόντες, συνδιοικῶσιν ἐκείνῳ καὶ καταβαίνοντες, ὅδ' αὐτοὶ διὰ τῶν βασιλείων τόπων. καὶ ὅδ' εἰσὶν ὁμῶς ἐν τῷ αὐ- τῷ τόπῳ, μεταβάλλεσθαι δὲ ἐκ τῆς ὅλης εἰς τὸ μέρος τὸ εἶναι καὶ αὐτῶν. καὶ οἷον κάμνεσθαι τῷ συν ἄλλῳ εἶναι, ἀναχωρεῖν εἰς τὸ αὐτῶν ἐκάστη. ὅταν δὲ τῆς ἀφ' ἑῶν πῆλ, φεύ- γουσα τὸ πᾶν, καὶ τῇ διακρίσει διδοῦσιν αὐτῇ, καὶ μὴ πρὸς τὸ νοητὸν βλέπει, μέρος ἡγομένη, μονῆται τε καὶ ἀσθενεῖ, καὶ πλυπραγμονεῖ, καὶ πρὸς μέρος βλέπει, καὶ τῷ διὰ τῆς ὅλης χω- ρισμῷ ἐνός τινος ἰπποφῶν, καὶ τὸ ἄλλο πᾶν φυγῶσα, ἐλθῶσα καὶ σπασθεῖσα εἰς τὸ ἐν ἐκείνῳ πλεῖστον ἔχον τῶν ὅλων καὶ πάντων, τῆς πᾶν ἀπέσει, καὶ τὸ κατέκασον μετὰ πλείσ- σεως διοικεῖ. ἐφαπτεμένη ἥδη καὶ ἡραπύουσα τὰ ἐξωθεν, καὶ παρῶσα καὶ ὄντα αὐτῆς πολὺ εἰς τὸ εἶσω. εἴτα καὶ συμβαίνει αὐτῇ τὸ λεγό- μενον περὶ ὁρᾶσθαι, καὶ ἐν δεσμοῖς τοῖς τῆς σώ- ματος ἡμέρῃ, ἀμαρτήσῃ τῆς ἀβλαβῆς τῆς ἐν τῇ διοικήσει τῆς κρείττονος, ὃ ἐν πᾶσι τῇ ψυχῇ τῇ ὅλῃ. τὸ δὲ πρὸς τῆς ἐν πᾶσι πᾶν ἀμεινον ἀναδραμεῖσθαι. εἰληπαίου πρὸς σῶμα, καὶ πρὸς τῷ δεσμῷ ἔσθαι, καὶ τῇ αἰσθήσει ἐνερ- γῶσα. διὰ τὸ κωλύεσθαι τῷ νῷ ἐνεργεῖν κα- ταρχᾷ, τεθάρθθαι τε λέγεται, καὶ ἐν πᾶσι λαίω εἶναι. ἰπποφῶν δὲ πρὸς νόησιν, λύε- σθαι τε ἐκ τῶν δεσμῶν, καὶ ἀναβαίνειν, ὅταν δὲ χεῖρ λάβῃ ἐξ ἀναμνήσεως ἡμέρῃ τὰ ὄν- τα. ἔχει γὰρ τι αἰεὶ ἐν ἡτῶν ὑπερέχοντι. γίγνεται ἐν οἷον ἀμφίβιοι ἐξ ἀνάγκης, τὸν τε ἐκεῖ βίον τὸν τε ἐνταῦθα, πρὸς μέρος βίωσθαι. & διὰ

πλεον μὲν τὸν ἐκεῖ, αἱ δὲ διώκονται πλεον τῷ
νῷ σωθῆναι. τὸ δ' ἐνθάδε πλεον, αἷς τὸ ἐναν-
τιον ἢ φύσει ἢ τύχαις ὑπερῆξεν. ἀ δὲ ὑπο-
δακνύς οὐ πλάτων ἡρέμα, ὅτε διαίρει αὐτὸ
ἐκ τῶ ὑπερῆξ κρατῆρος καὶ μέρη ποιεῖ. τότε καὶ
Φησὶν ἀναγκαῖον εἶναι εἰς γήρην ἐλθεῖν,
ἐπεὶ περ ἐγγύοντο μέρη τριαῦτα. εἰ δὲ λέγει
παῖρα τὸ θεὸν αὐτὰς, ὅτως ἀκέραιον, ὥπερ
ὅταν καὶ λέγονται, καὶ οἷον δημηγορῶντα ποιῇ. ἀ γὰρ
ἐν φύσει ἐστὶ τ' ὅλων, ταῦτα καὶ ἡ ὑπόθεσις γη-
νὰ τε καὶ ποιεῖ, εἰς δ' εἰζὶν παρ' ἀγασσὶ ἐφεξῆς,
τὰ αἰεὶ ὅτω γιγνόμενα τε καὶ ὄντα.

De animæ descensu Empedoclis, Heracliti, Platonis dicta consentiunt.

Cap. V.

Anima quoniam diuina est, in hac regione caduca sepe conuertitur ad diuina: & quoniam est vltimum diuinorum, per instinctum affectumque naturalem venit in corpus, ideo voluntate venit scilicet naturali, insuper electio-
ne quadam venit & necessitate, quoniam diuina lege necessarium est, animas quæ sic affectæ sunt, sic eligunt & vestigio deuenire. Sponte veniunt, velut ad bonum, non sponte interim incidunt & in malum. Venire huc animas, ad ordinem pertinet vniuersi, ad exercitationem inferiorum animæ virium, ad mali peritiam, peccantes animæ leuius, commutatione puniuntur ex felice homine in hominem felicem minus, vel infelicem. Peccantes verò grauius vexantur etiam à demonibus, quod Mercurius & Orpheus lamblicusque confirmant. Vir puerum atrocitate vultus personatisque terribilissimis facile terret. Saturni Martisque influxus atræ bilis vel crocæe motibus imaginationes vexant: Saturnique quidam, Martisque demones horrendis imaginationibus suis quasi vultibus personatis imaginationes peccantium miserabiliter agitant: possunt quin etiam eas humorum motibus afflictere.

Οὗ τ' πίνω διαφανεῖ ἀλλήλοισι, ἥ τε εἰς γέ-
νεσιν Φθορᾶς, ἥ τε εἰς πλείωσιν κάθοδος τῆς
ἐπανόσσεως. ἥ τε δίκη, τὸ τε σπῆλαιον. ἥ τε ἀνάγκη.
τό, τε ἐκείσιν. ἐπεὶ περ ἔχει τὸ ἐκείσιν ἢ
ἀνάγκη. καὶ τὸ ἐν κακῷ τῷ σώματι εἶναι. ὅδ'
ἡ ἐμπεδοκλέης φυγὴ διὰ τῆς θεᾶς καὶ πλάνης,
ὅδ' ἀμαρτία ἐφ' ἣ ἡ δίκη. ὅδ' ἡρακλείτης
ἀπάλλα ἐν τῇ φυγῇ. ὅδ' ὅλως τὸ ἐκείσιν
τῆς καθόδου, καὶ τὸ ἀκείσιν αὐ. πρῶτον μὲν γὰρ
ὅτι τὸ χεῖρον, ἀκείσιν. Φορὰ γὰρ μὲν οὐκ αἰ-
ῶν παρὸν τὰ χεῖρα, ἔχειν λέγεται, τὴν ἐφ'
οἷς ἐπαρξέει δίκην. ὅταν δὲ ταῦτα πάσχειν καὶ
ποιεῖν ἢ ἀναγκαῖον, αἰδώς φύσεως νόμῳ,
τόδε συμβαίνει εἰς ἄλλα ἔχεται, καταβαί-
νον διὰ τῆς ὑπερῆξ αὐτῶ, αἱ τὸν, θεὸν ἐπὶ τῆς λέγου
καταπέμψαι, ἐκ αὐτοῦ μῦθου ὅτε τῇ ἀλη-
θείᾳ, ὅτε αὐτῷ αὐ εἶη. καὶ γὰρ ἀφ' ἧς δὲ καὶ
ἐκαστα, εἰ καὶ τὰ μεταξὺ πλῆτα, καὶ τὰ ἐξαστα εἰς
αὐτὴν ἀναφέρεται. διττῆς δὲ τῆς ἀμαρτίας
ἔστις, τὴν μὲν ἐπὶ τῇ τῆς κατελθεῖν αἰτία, τῆς δὲ
ἐπὶ τὸ ἐνθάδε γυρομένη κακὰ δρᾶσαι, ἡ μὲν
ἐστὶν αὐτὸ τῆς ὁ πᾶσι πονεῖ, κατελθεῖν. τῆς δὲ
τὸ ἐλαττον, εἰς σώματα ἄλλα διῶναι. καὶ θάτ-
τον ἐκ κρείσσεως τὴν κατὰ ξίαν. ὁ δὲ θεσμῷ θείῳ
γιγνόμενον, διὰ τῆς τῆς κρείσσεως ὀνόματι
δηλῆται. τὸ δὲ τῆς κακίας ἀμετρον εἶδος,
μείζον καὶ τῆς δίκης ἡξιώται, ὅτι πρῶτα
πινυμένων δαιμόνων. ὅτω καὶ περ ἔσται
θεῖον καὶ ἐκ τῶν τόπων τῶν αἰώνων, ἐν τῷ γίνε-
ται τῶ σώματος. καὶ θεὸς ὅσα ὕπερος, ὅσην
αὐτῶ ἔσται καὶ αἰτία διωάμεως, καὶ τῶ μετ'

A & diutius quidē vitam superiorem agunt, quæ plus possunt cum mente versari: diutius verò ducunt inferiorem, quibus contrarium vel natura vel fortunis acciderit. Quæ quidem Platonē clām significans, quādo animarum exordia ex secunda patera diuidit, facitque iam partes, tunc quoque ait necessarium fore in generationem labi, postquam tales factæ sunt partes. Vbi verò ait, Deū animas serere, sic est nobis intelligendum, sicut quādo loquentem, & quasi concio-

B nantem Deum ipsum inducit. Quæ enim in communi rerum natura sunt, hæc ipsa tractandi conditio gignit, & facit ordine quodam succedente declarans, quæ ita semper fiunt, & quæ ita consistunt.

A NON igitur inter se dissentiunt, animas in generationem feri, atque eas ad perfectionē vniuersi descendere: item sub iudicio pœna atque spelunca. Rursus necessitas & spontanea motio: quando quidē necessitas secum habet etiā voluntarium. Præterea quod dicitur, animam in malo esse dum est in corpore, neque repugnat insuper Empedoclis fuga illa errorque à Deo, neque quod peccauerit animus unde iudicialis pœna sequatur: neque rursus Heracliti in fuga requies: neque omnino voluntaria descendendi conditio, rursusque inuoluntaria. Quicquid enim deuenit ad deterius, non sponte peruenit ad hoc ipsum, in motione tamen propria vadens & interea deteriora patiens, dicitur pro his quæ fecit, merita reportare: quando quidem hæc pati & facere sit necessariū lege naturæ perpetuæ sempiterna. Si quis autē dicat, quod in alterius cuiusdam contingit vsum, descendens scilicet ab ipso superiore, id ipsum à Deo mitti, is neque veritati neque sibi dissonare censebitur. A quo enim principio ducuntur singula, in idem vel extrema, quamuis multa sint media, referuntur. Cum verò duplex sit peccatum, & alterum quidē in ipsa causa descendendi, alterū verò dum in hoc vite statu delinquitur, illud sanè est hoc ipsum, quod est perpeffa descendens. In hoc autem id minus est, scilicet alia ingredi corpora, atque id quidem ocyus ex iudicio pro dignitate censente: quod utique instituto factum diuino, per iudicii nomen significatur. Species verò improbitatis immoderatio maiori supplicio digna perpenditur, quadam scilicet punientium demonum præfectura. Sic igitur anima quamuis diuinum quiddam sit, regionibusque superioribus oriūda, in corpus tamē immergitur. Cūque Deus quidam sit posterior voluntaria quadam inclinatione & causa potestatis, & posterioris

exornandi gratia, huc ita descendit: ac si citò hinc aufugerit, nullo hinc affecta detrimento ob id potissimum iudicatur, quòd in notitiā mali peruenit, maliq; ipsius cognouit naturā: item vires suas produxit in lucem, & opēra effectiōnesq; declarauit: quę quidem omnia si in habitu semper incorporeo cōquiescerent, & frustra forent, nunquā scilicet in actum suum prouenientia, & animam ipsam laterent quę possidet, nunquam scilicet emicantia neque procedentia in effectum: siquidem vbique actio potentiam patefacit, alioquin prorsus occultam & obscuram, nec existentem quidem, non verè sic existentem. Iam verò vnusquisq; nūc admiratur intrinseca propter externorum varietatem, dum qualia sint illa coniectat, per hęc quę inde admodū varia pulcherrimaq; proueniūt.

Anima venit in corpus non solum infirmitate quadam in diuinis ultra consistere nō valente, sed etiam potestate nature secundę pullulantis in germen: forma namq; corporea est animę secundę propago. Cap. VI.

Simili quadam fecunditate primum bonum in mentem exuberat omniformem: hæc in similem mundi animam: hæc in mundum similiter omniformem. Item causę omnes in effectus vbiq; suos. deniq; superiorum prouidentiam imitatus animus ad inferiora se transfert quodam studio prouidendi.

SI igitur oportet nō solum existere vnum, alioqui absconderentur omnia formā illo propriam non habētia, neq; ens vllum prorsus extaret, illo scilicet in se consistente: neq; horum entium multitudo foret ab vno natorum, nisi sequentia deinceps inde progredierentur, quę quidem animarum ordinē sortiuntur. Oportet etiā similiter animas non tantum ipsas existere, sed etiam effectus earum perspicuè apparere: siquidem vniciq; naturę hoc inest, vt sequens aliquid faciat, explicetq; in lucem, velut ex semine quodam indiuisibili, & principio in finem sensibilem procedente, dum scilicet semper quod prius est, manet in propria sede: quod verò sequitur, procreatur ex potentia ineffabili, quantum superioribus inest, quam sterilem permanere nō decuit quasi inuidia cohibitam generare, sed procedere semper, quousque ad vltimū quantū fieri potest cuncta progrediantur, causa scilicet virtutis inexhaustę munera sua per omnia diffundētis, neq; patientis quicquam sui expers alicubi circumspicere. Neque enim est aliquid quod prohibeat vnumquodq; particeps fore boni, quatenus sua cuiusq; natura cōpos esse possit. Siue igitur semper fuit natura materię, impossibile erat eam cū esset nequaquam participare, quòd omnibus bonum, quantum vnumquodq; capere potest, abundè suppeditat: siue materię ortus præcedentibus causis est necessariò cōsecutus: neq; sic quidem oportuit eam munerū expertem esse ob ipsam eius imbecillitatem, qua censetur antequā munere in eā desuper descendere cogitētur: quando scilicet in se ipso maneret tantum, quod velut gratis & esse largitur. Demonstratio igitur eorum quę in mūdo intelligibili optima sunt, est potissimum, quod est in sensibili mūdo pulcherrimum, declaratio inquam, tum potestatis illorum, tum etiam bonitatis. Nempe sic semper omnia connectuntur, tum quę intelligibilia, tumq; sensibilia iudicantur: & illa quidem per se existentia, hæc autem illorum participatiōne esse semper accipientia, naturamq; intelligibilem pro viribus imitantia.

αὐτὴν κοσμήσει, ὡδὶ ἔρχεται. καὶ μὲν θάττον Φύγη, ἔδ' ἐν βέβλαπται. γνώσιν κακῶ προσλαβῶσι, καὶ φύσιν κακίας γνώσιν. τίς τε δυνάμεις ἄγχοι αὐτῆς εἰς τὸ φανερόν, καὶ δείξασι ἔργα τε καὶ ποιήσεις, ἃ ἐν τῷ ἀσωμάτῳ ηρεμῶντα, μάτῳ τε αὐτῶν εἰς τὸ ἐνεργεῖν αἰεὶ, ὅσην ἰόντα, τίς τε ψυχῇ αὐτῶν ἔλαθεν αὐτῶν εἶχεν, ὅσην ἐκφανέντα, ἔδ' ἐπεὶ ὁδὸν λαβόντα. εἴπερ πάντα καὶ ἡ ἐνεργεία τὴν δυνάμιν ἔδειξε, κρυφθεῖσαν αὐτῶν πάντῃ: καὶ οἷον ἀφανισθεῖσαν, καὶ ὅσην ἔσαν, μηδ' ἐπὶ ὄντως ἔσαν. νῦν μὲν γὰρ θαῦμα ἔχει τ' ἐνδόν ἑκάστος, ὅτι τῆς πικιλίας τ' ἔξω. οἷον ἐστίν, ὅτι τῶν γλαφυρῶν ταῦτα δράσαι.

Εἴπερ ἔν δ' εἰ μὴ ἐν μόνον εἶναι, ἐκκρυπθὲν γὰρ αὐτὰ πάντα, μορφῇ ἐν ἐκείνῳ ὅσην ἔχοντα. ἔδ' αὐτῶν ἡγεῖται πῶν ὄντων, αἰτίας ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ. ἔδ' αὐτῶν τὸ πᾶν ὄντων, τῶν δὲ τῶν ἐνός ἡγεῖται, μὴ τ' μετ' αὐτὰ τὴν ὁδὸν λαβόντων, ἃ ψυχῶν εἴληχε τάς. τὴν αὐτὴν τὴν ὁδὸν, ἔδ' ἐκ ψυχῶν εἴληχε μόνον εἶναι, μὴ τῶν δ' αὐτῶν ἡγεῖται φανέντων. εἴπερ ἐκαστὴ φύσις τῶν ἐν ἐστὶ, τὸ μετ' αὐτῶν πᾶν, καὶ ἐξελίττεται. οἷον σπέρματος, ἐκ τίνος ἀμερῶς δεχθῆς, εἰς τέλος τὸ αἰσθητὴν ἴσος, μένοντος μὲν αἰεὶ τῶν πᾶν ἐν τῇ οἰκείᾳ ἔδρα, τῶν δ' ἐκ αὐτῶν οἷον ἡγεῖται ἐκ δυνάμεως ἀφ' αὐτῶν, ὅσην αὐτῶν ἐκείνῳ, καὶ ἐκ ἐκείνου εἶναι οἷον περικλυπῶνται φθόνῳ, χωρεῖν δ' αἰεὶ, ἔως εἰς ἑκάστην μέλει τῶν δυνάμεων τῶν πάντων ἡγεῖται, αἰτία δυνάμεως ἀπλῆτος ὅτι πάντα παρ' αὐτῆς πεμπέσης, καὶ ἔδ' ἐν περικλυπῶν αἰμοῖρον αὐτῆς δυναμένης. ἔδ' ὅτι καὶ ὁ ἐκώλυεν ὅτι αἰμοῖρον εἶναι φύσεως ἀγαθῆς, κατὰ τὴν ἑκάστην οἷον τε καὶ μεταλαμβάνειν. εἴτ' ἔν καὶ αἰεὶ ἡ τῆς ὕλης φύσις, ἔχ' οἷον τε καὶ αὐτῶν μὴ μεταχεῖν, ἔσαν τῶν πάντων τὸ ἀγαθὸν κατὰ τὴν δυνάμειν ἑκάστην χορηγῶντος. εἴτε ἡγεῖται ἐξ ἀνάγκης ἡ ἡγεῖται αὐτῆς τῆς πᾶν αὐτῆς αἰτίας, ἔδ' ὡς εἶδει χωρὶς εἶναι ἀδυναμία πᾶν εἰς αὐτῶν ἐλθεῖν αἰτίας, τῶν καὶ τὸ εἶναι. οἷον ἐν χάριτι δόντος. δείξιν ἔν τ' αἰτίων ἐν νοητοῖς, τὸ ἐν αἰσθητῶν κάλλιστον τ' τε δυνάμεως, τῆς τε ἀγαθότητος αὐτῶν. καὶ σπῶνεται πάντα εἰς αἰεὶ. τὰ τε νοητῶς τὰ τε αἰσθητῶς ὄντα. τὸ μὲν παρ' αὐτῶν ὄντα, τὸ δ' ἐκ μεταχῆς τῶν, τὸ εἶναι εἰς αἰεὶ λαβόντα. μιμνήμενα τὴν νοητῶν κατὰ τὴν δυνάμειν φύσιν.

Sicut aer inter ignem aquantius medius, illinc quidem igneus, hinc verò fit aqueus, ac vicissim ad utraq; fertur: sic animus ad diuina se habet atq; caduca.

Cap. VII.

Omnia corpora sui aliquid inferioribus largiuntur, sed cœlestia quidem nihil interim accipiunt à sequentibus, elementaria verò dando vicissim quoq; recipiunt, similiter cœlestes animæ inferioribus prouidentes, inde nequaquam inficiuntur. Dæmonice verò quedam, atq; nostræ, dum perficiunt corpora, quodammodo inficiuntur inde, propter curiosiorem prouidentiam, circa prouinciam duriorē, sed loci malignitas & mundi superioris felicitatem commemorat, & admonet illum vehementius affectare.

ΔΙΤΤΗΣ δὲ φύσεως ταύτης ἔσσης, τῆς μὲν νοητῆς, τῆς δὲ αἰσθητῆς, ἀμεινον μὲν ψυχῇ ἐν τῷ νοητῷ εἶναι, ἀνάγκη γεμῶν ἔχει καὶ τῇ αἰσθητῇ μεταλαμβάνειν τοιαύτων φύσιν ἔχουσαν. καὶ οὐκ ἀγανακτικῶς αὐτῶν ἐαυτῇ, εἰ μὴ παύται ἐστὶ τὸ κρείττον, μέστω τὰς ἐν τοῖς ἔσσης ὁπιοῦσαν. θείας μὲν μοίρας ἔσαν, ἐν ἐσχάτῳ δὲ τῇ νοητῇ ἔσαν, ὡς ὁμορον ἔσαν τῇ αἰσθητῇ φύσει. διδόναι μὲν πᾶσι τῷ παρ' αὐτῆς, ἀπιδράμειν δὲ καὶ παρ' αὐτῆς, εἰ μὴ μετὰ τῇ αὐτῇ ἀσφαλῆς διακροσθε. περὶ μίαν δὲ παλαιοί, εἰς τὸ εἶσω δύοιοι, μὴ μέναισαι ὅλη μετ' ὅλης, ἀλλ' ὡς περὶ διωατὸν αὐτῇ πάλιν ἐξαναδιώκει ἰσορῶν, ὡς ἐν ταύτῃ αἰδέσθαι καὶ ἐπαθεῖ περὶ λαβῆσιν καὶ μεθέσθαι. οἷον ἄρα ἐστὶν ἐκεῖ εἶναι. καὶ τῇ πᾶσι θεοῖς αὐτῶν οἷον ἐν αὐτῶν, οἷον περὶ ἑστέρον τὰ ἀμεινῶν μεθέσθαι. γνώσις γὰρ ἐν ἀργεστέρῃ ἀγαθῇ, ἢ τῇ κακῇ πείρῃ, ἢ τῇ δυνάμει ἀδενεστέρῃ, ἢ ὡς ἐπὶ τῇ μὴ το κακὸν περὶ πείρας γινώσκαι, ὡς περὶ δὲ ἡ νοερά διεξοδος κατὰ βασίς ἐστιν εἰς ἐσχάτον τὸ χεῖρον. καὶ ἐν αὐτῇ τὸ ἐπείκεινα ἀναβῆναι, ἀλλ' ἀνάγκη ἐν ἐργασίᾳ ἐξ ἐαυτῆς, καὶ μὴ διωηθῆσαν μέναι ἐφ' ἐαυτῆς, φύσεως δὲ ἀνάγκη καὶ νόμῳ μέχρι ψυχῆς ἐλθεῖν, τέλος γὰρ αὐτῇ τῇ π. ταύτῃ δὲ τὸ ἐφεξῆς, πᾶσι δὲ αὐτῶν πάλιν ἀναδραμῶσαν. ἔτως καὶ ψυχῆς ἐν ἐργασίᾳ, τὸ μὲν μετ' αὐτῶν τὰ τῆδε, τὸ δὲ περὶ αὐτῆς ἢ θεὰ τῶν ὄντων. καὶ μὲν παρὰ μέρος καὶ χρόνῳ γιννομένης τῇ πᾶσι, καὶ ἐν τῷ χεῖρονι γιννομένης ὁπιοῦσας περὶ τὰ ἀμεινῶν. τῇ δὲ λεγομένη τῇ πάντος εἶναι, τὸ μὴ ἐν τῷ χεῖρονι ἐργῶ γερονέαι. ἀπαθεῖ γὰρ κακῶν ἔσση θεωρία πὲρ εἰνοεῖν τὰ ὑπὸ αὐτῶν, ἐξ ηὐτῇ δὲ αὐτῶν περὶ αὐτῆς αἰετὶ ἀμεινῶν διωατὸν. καὶ ἀμεινῶν λαμβανέσθαι μὲν ἐκείθεν. χορηγέσθαι δὲ ἀμεινῶν ἐν ταύτῃ, ἐπείπερ ἀμεινῶν χανον ἔσση, καὶ τῶν ἐφ' αὐτῇ ψυχῇ ἔσση.

A CVM verò duplex sit natura, & altera quidem intelligibilis, altera verò sensibilis, fatius est animæ in ipsa intelligibili viuere: necessariū tamen est eam cum eiusmodi natura sit prædita, sensibilem quoq; naturam participare, neq; grauius ferre debet, si non omnino est ipsum optimum: quippe cum medium in rebus obtineat ordinem, & diuinæ quidem sortis sit particeps, in postremo autem gradu intelligibilis naturæ posita, velut affinis naturæ sensibili, sic naturaliter instituta, vt de suis aliquid huic exhibeat, recipiat etiam hinc quoq; non nihil, nisi propria integritate seruata gubernet, sed affectu studioq; plurimo naturæ inferioris ingreditur interna, neq; cū tota anima tota permaneat. Veruntamē potest vicissim hinc assurgere peritiam eorum quæ hinc cognouit passaq; est reportans, vnde didicerit quā beata sit apud superos habitatio, & quasi contrariorum comparatione tanquam planius meliora perceperit. Cognitio enim boni perspicacior provenit experientia mali, præsertim vbi iudicium infirmius est, quā vt absq; experientia mali scientiam cōsequatur. Quemadmodum verò intellectualis discursio quædam ad vltimum deteriusq; descensio est, nō enim superius progredi licet, sed necessarium est ex seipsa agentē, neq; potentem in seipsa quiescere, necessitate naturæ legeq; ad animum vsq; procedere. Hic enim ei terminus est, & hac conditione sua sequentibus tradere, rursusq; recurrere: sic animæ quæque actio est, tum ad sequētia corporea gubernando, tum ad præcedentia ipsa videlicet entia contemplando. Expletur autem hoc in plerisq; animis quadam vicissitudine temporū, ac tandem conuersio à deterioribus ad meliora contingit: animæ verò quæ dicitur vniuersi, cōuenit proculdubio, vt nunquam deteriori opere occupetur, neq; mala subeat, sed quæ sequuntur excelsa contemplatione prospiciat, & interim superioribus semper incumbat. Quod quidē simul in ea potest impleri, muneris vtriusq; compote, accipiente quidem desuper, inferioribus verò suppeditante: fieri namq; non poterat, cū sit anima, quin se ad utraq; propagaret.

Cum animus noster vires & actus cœlestibus animis consimiles habeat, probabile est saltē intellectum nostrum sicut & illorū circa diuina semper agere, sicut natura vegetalis in nobis circa corporea versatur assidue. Ca. VIII.

Verū sicut actiones vegetales nostræ nos latent, sic & intellectuales nostræ nobis plurimum sunt occultæ, nec motus ullus in parte vegetali sensu concupiscentia factus patet nobis, nisi ad imaginationem, & per hanc ad rationem vsq; perueniat: similiter nec actus intelligentiæ se patefacit, nisi in rationem vacantem quandoq; subrutilit, perq; hanc ad imaginationem similiter vacuam trāsferatur, vbi fieri solet animaduersio. Cœlestes animæ obediētia sibi corpora solo tum naturæ instinctu, tum mentis nutu facillimē regunt: nostræ verò imaginationem quoq; & rationem circa corpus id occupant, eiusmodi prouidentiam exigens: ideo constitutum est diuinitus, vt quandoq; hinc abeuntes ad cœlestia reuertantur.

PROINDE si decet præter aliorum opinionem, quod mihi planè videtur, apertè pronuntiare, anima quoq; nostra nō vniuersa corpus ingreditur, sed est ipsius aliquid in mundo intelligibili semper, aliquid autem in mundo sensibili: quod quidē si superet, imò verò si superetur atq; perturbetur, nō permittit nos interim persentire, quæ supremum ipsum animæ contemplatur. Tunc enim quod intelligitur, in nos descendit, quando ad sensum quendam peruenit descendendo. Non enim quicquid circa quamlibet animæ partē fit agnoscimus priusquam ad totam perueniat animam, ceu concupiscentia vigēs in ipsa concupiscendi natura, tunc demum à nobis cognoscitur, quando virtute quadam intima sentiendi vel etiam cogitandi, vel vtraq; hoc ipsum animaduertimus. Omnis enim anima habet aliquid, & inferius erga corpus, & superius erga mentem: & tota quidem atq; totius anima sua erga corpus parte totum regit, & id quidem absq; labore, vtpote quæ admodum supereminet: quoniam neq; rationis discursione, quemadmodū apud nos id ibi prouenit, sed ipso potius intellectu, sicut & ars consultare non solet. Illa enim per infimam sui partem totū prorsus exornat, sed animæ particulares atque partis habent ipsæ quoque aliquid supereminens, occupatæ verò sunt nimiū ipso sensu, multorumq; perceptione incidentium cōtra naturam affligentiumq; & vndiq; perturbantium: quippe cum id quod ab eis curatur pars quædam sit, & indigens atq; deficiens multisq; alienis aduersisq; circumfusa. Affectat quoq; multa illecebrisq; plurimis arretitur, & ipsa voluptate decipitur. Quod verò superius est, nullo prorsus nouo oblectamento pulsatur, similemque vitam semper agit,

ΚΑΙ εἰ γὰρ παρὰ δόξαν τ' ἄλλων πολλῶν τὸ φαινόμενον λέγειν σφύεσθαι, & πᾶσι εἰδ' ἡμετέρᾳ ψυχῇ εἶναι, ἀλλ' ἐστὶ τὴν αὐτῆς ἐν τῷ νοητῷ αἰετῶς. τὸ δὲ ἐν τῷ αἰσθητῷ, εἰ κερταῖ. μᾶλλον δὲ εἰ κερταῖ τοῦ θορυβήτου, ὅτι εἰς αἰσθησὶν ἡμῶν εἶναι, ὡς θεῶν τὸ τῆς ψυχῆς αἶψα. τότε γὰρ ἔρχεται εἰς ἡμᾶς τὸ νοητὸν, ὅταν εἰς αἰσθησὶν ἡμῶν καταβαῖνον. & γὰρ πᾶν ὁ γίνεται περὶ ὅπῃν μέρος ψυχῆς γινώσκωμεν, πρὶν αὖ εἰς ὅλυν τὴν ψυχὴν ἵκη. οἷον καὶ Ἰπτιθυμία, ἐν τῷ Ἰπτιθυμητικῷ μένεται, γινώσκεται ἡμῶν, ἀλλ' ὅταν τῇ αἰσθητικῇ τῇ ἐνδον διωάμεν, ἡ καὶ διανοητικῇ αὐπλάβωμεθα, ἡ ἀμφο. πᾶσι γὰρ ψυχῇ ἔχει τὴν καὶ τῶ κάτω πρὸς τὸ σῶμα, καὶ τῶ αἶψα πρὸς νοῦν. καὶ ἡ μὲν ὅλη, καὶ ὅλη, τῷ αἰσθητικῷ μερεὶ πρὸς τὸ σῶμα τὸ ὅλον κερταῖ, ὑπερέχουσαι δὲ πόνως. ὅτι μὴ δὲ ἐκ λογισμῶν ὡς ἡμεῖς, ἀλλ' αἶψα, ὡς ἡ τέχνη & βέλεται τὸ κάτω αὐτῆς κερταῖ πρὸς τῶ ὅλη. αἱ δ' ἐν μερεὶ γινόμεναι καὶ μέρες, ἔχουσι μὲν καὶ αὐταὶ τὸ ὑπερέχον. ἀσχοιοὶ δὲ τῇ αἰσθητικῇ καὶ αὐπλήψαι πολλῶν αὐπλάμενόμεναι τῶν πρὸς φύσιν, καὶ λυπώτων, καὶ παρὰ τῶν αἰσθητῶν. ἀπὸ οὗ Ἰπτιμελουῖται μέρος, καὶ ἐλλειπῆς, καὶ πολλὰ ἔχοντες τὰ ἀλλότρια κύκλω, πολλὰ δὲ ὡς ἐφίεται, καὶ ἡδεσται δὲ, καὶ ἡδονὴ ἡ πάσης. τὸ δὲ ἐστὶ καὶ αἰσθητὸν ὅν, πᾶς περὶ σκαίρους ἡδονῶν ἡδὲ διαγωγῆς ὁμοίᾳ.

PLOT